

Jaarverslag adviescommissie LOWI 2024

Verslag van het LOWI over het jaar 2024

Amsterdam, juni 2025

Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI)
Postbus 19121, 1000 GC Amsterdam
T 020 – 551 07 19
secretariaat@lowi.nl
www.lowi.nl

© Illustratie voorblad:

Pronken met andermans veren (kleurets) / The crow in borrowed feathers (colour etching), J.W.M. van der Meer, 2014

Voorwoord

In mijn voorwoord bij het Jaarverslag 2023 ben ik ingegaan op het door onderzoeksbureau Pro Facto op verzoek van de Stichting LOWI uitgebrachte rapport “Het LOWI ervaren”. In dit rapport wordt ingegaan op de wijze waarop klagers de procedure bij het LOWI ervaren en wordt die procedure besproken aan de hand van het beginsel van procedurele rechtvaardigheid.

Het rapport van Pro Facto biedt minder inzicht in de ervaringen van wetenschappers tegen wie een klacht over schending van de wetenschappelijke integriteit wordt ingediend. In een uitzending van het radioprogramma van Argos op 29 maart 2025 (nog te beluisteren op www.vpro.nl/argos) wordt ingegaan op de wijze waarop aangeklaagde wetenschappers de CWI- en LOWI-procedure ervaren. Uit de uitzending komt naar voren dat als het gaat om wetenschappelijke publicaties over onderwerpen die raken aan een, soms indringend, maatschappelijk debat, het zich moeten verweren tegen klachten als lastig wordt ervaren. Dat geldt in ieder geval in de gevallen waarin de klager door middel van een klacht de beklagde wetenschapper probeert te dwingen een ander standpunt in te nemen dan wel zijn eigen gelijk te halen. Het LOWI hanteert de lijn dat als er sprake is van (professionele) verschillen in opvatting tussen de klager en de betrokken wetenschapper, al dan niet in het kader van wetenschappelijk debat, er geen sprake is van een klacht die betrekking heeft op de schending van de wetenschappelijke integriteit. De klachtenprocedure van het LOWI is niet bedoeld om een oordeel te krijgen over een dergelijk verschil van mening. Als voorbeeld kan [Advies 2024-11](#) worden genoemd. In dat advies was een klacht over onderzoek naar Sars-Cov-2-virus aan de orde. Anders dan de CWI in deze zaak was het LOWI van oordeel dat meerdere klachtonderdelen moesten worden gekwalificeerd als professioneel verschil van opvatting die thuishoren in het wetenschappelijk debat en niet in een klachtenprocedure.

Aan deze benadering ligt mede ten grondslag dat in integriteitsprocedures grote betekenis toekomt aan het belang van academische vrijheid en de vrijheid van meningsuiting van wetenschappers. Deze vrijheden worden vanzelfsprekend begrensd door de normen voor wetenschappelijke integriteit in de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit 2018. De Gedragscode wordt, naar aanleiding van het rapport van de Evaluatiecommissie Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit uit 2024, geëvalueerd. Inmiddels is een schrijfcommissie voor een gewijzigde code aan de gang en de Adviescommissie LOWI zal haar standpunt daarover kenbaar maken.

Recente ontwikkelingen brengen mee dat het noodzakelijk is dat in de nieuwe gedragscode het belang van vrije wetenschap en de vrijheid van meningsuiting van wetenschappers nog explicieter tot uitdrukking wordt gebracht. Het is verontrustend te zien hoe in de Verenigde Staten in enkele maanden tijd universiteiten en wetenschappers onder druk worden gezet om geen onderzoek te doen naar of te publiceren over onderwerpen of opvattingen die de regering van President Trump onwelgevallig zijn. Onlangs heeft de KNAW in het rapport [Academische vrijheid in Nederland: reactie op actuele bedreigingen](#) hiervoor indringend aandacht gevraagd. Voor de CWI's en het LOWI ligt hier ook een taak. Zij zullen zich, wellicht meer dan voorheen, rekenschap moeten geven van de scheidslijn tussen wetenschappelijk debat en wetenschappelijke integriteit en daarbij bewust moeten zijn van het grote belang van academische vrijheid.

mr. E.J. Daalder, voorzitter

1. Samenstelling van het LOWI in 2024

In 2024 bestond de adviescommissie LOWI (hierna: het LOWI) uit de volgende leden:

mr. dr. E.J. Daalder, voorzitter	bestuursrecht	Raad van State
prof. mr. dr. H.E. Bröring, plv. voorzitter	bestuursrecht	RUG
prof. dr. J.G. van Erp	bestuurskunde	UU
dr. J. K. Tijdink	psychiatrie	Amsterdam UMC
prof. dr. H.G. Brunner	genetica	Radboudumc
dr. P. Vuijk	orthopedagogiek	Hogeschool R'dam
prof. dr. N.P. Landsman	mathematische fysica	RU
prof. dr. Sonja Smets	logica en epistemologie	UvA
prof. dr. Stijn Reijnders	geschiedenis en cultuur	EUR

De affiliaties van de LOWI-leden staan vermeld op de website van het LOWI.

2. Status van het LOWI

Het LOWI is ondergebracht bij de Stichting LOWI. De stichting brengt ook een jaarverslag uit. Voor meer informatie verwijzen wij naar dit [jaarverslag](#).

3. Taak van het LOWI

Het LOWI is een onafhankelijk adviesorgaan in de klachtenprocedure voor mogelijke schendingen van de wetenschappelijke integriteit. Het LOWI adviseert instellingen waaraan wetenschapsbeoefening plaatsvindt en die bij het LOWI zijn aangesloten. Het LOWI adviseert niet op eigen initiatief, maar uitsluitend op verzoek. Het LOWI beoordeelt of de klachtenprocedure bij de CWI van de instelling zorgvuldig is verlopen, of er normen van wetenschappelijke integriteit zijn geschonden en, zo ja, hoe de normschending vervolgens gekwalificeerd zou moeten worden. Een instellingsbestuur geeft op basis van het LOWI-advies een definitief oordeel over de vraag of een wetenschapper de wetenschappelijke integriteit heeft geschonden of niet.

4. Bij het LOWI aangesloten instellingen

In 2024 waren de bij het LOWI aangesloten instellingen:

- de (instituten van de) oprichters KNAW, NWO en UNL (*voorheen VSNU*)
- de openbare en bijzondere universiteiten, inclusief de Universitair Medische Centra en de Open Universiteit
- Stichting Sanquin Bloedvoorziening
- Universiteit voor Humanistiek
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)
- Stichting Wageningen Research
- Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL)
- Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA)
- Theologische Universiteit Utrecht (TUU) (*voorheen TU Kampen*)
- Protestantse Theologische Universiteit (PThU)
- Prinses Máxima Centrum voor kinderoncologie
- Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI)

- Nyenrode Business Universiteit (NBU)
- Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC)
- Centraal Planbureau (CPB)
- Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)
- Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)
- Vereniging Hogescholen
- ZonMw
- Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM)
- Nederlands Kanker Instituut (NKI)

5. Inhoudelijk overzicht advisering 2024

[Advies 2024-23](#)

Betrokkene combineert dienstbetrekking adviesbureau met parttime (bijzonder) hoogleraarschap. Het LOWI weegt alle relevante feiten en omstandigheden en komt tot de conclusie dat normen uit de gedragscode in dit geval niet van toepassing zijn. Verschil tussen deze casus en die in LOWI-advies 2021-20

[Advies 2024-22](#)

Opdrachtonderzoek voor overheid. Klacht is ongegrond. Gaat veeleer over inhoudelijk verschil van opvatting tussen onderzoekers dan over mogelijke schending van de wetenschappelijke integriteit.

[Advies 2024-21](#)

Opdrachtonderzoek voor overheid. Het LOWI adviseert de klacht niet-ontvankelijk te verklaren wegens schending geheimhoudingsplicht door klager.

[Advies 2024-20](#)

Klacht over factsheet RIVM. Normen uit de gedragscode zijn slechts van toepassing voor zover dat in redelijkheid kan worden verlangd. Factsheet is niet onzorgvuldig geformuleerd.

[Advies 2024-19](#)

Geen tekstueel of ideeënplagiat in Veni-aanvraag. Wetenschapper over wie wordt geklaagd mag zijn leidinggevende hierover in vertrouwen nemen. De geheimhoudingsplicht staat daar niet aan in de weg.

[Besluit 2024-18](#)

Te laat ingediend verzoek is niet-ontvankelijk. LOWI onderschrijft (ten overvloede) het advies van de CWI. Deze casus gaat over de benoeming van een hoogleraar. Daarop is de gedragscode niet van toepassing.

[Advies 2024-15, 2024-16 en 2024-17](#)

Promovendus (geneeskunde) komt in conflict met projectgroep. Er zijn klachten over en weer ingediend. Het LOWI acht twee klachtonderdelen van de projectgroep over de promovendus (m.b.t. auteurschap) gegrond en kwalificeert dit als bedenkelijk gedrag, maar niet als schending van de wetenschappelijke integriteit. Tegenklachten van de promovendus over de projectgroep zijn ongegrond.

[Advies 2024-14](#)

Klacht over auteurschap en over de gang van zaken rond een promotietraject is ongegrond.

[Advies 2024-12 en 2024-13](#)

Beslissingen van een FETC vallen niet onder de reikwijdte van de gedragscode. Zulke beslissingen hebben weliswaar gevolgen voor wetenschappelijk onderzoek, maar vormen zelf geen onderdeel van de onderzoekspraktijk. Het bestuurlijk handelen van de decaan in deze casus valt evenmin onder de gedragscode.

[Advies 2024-11](#)

Klacht over onderzoek naar Sars-Cov-2-virus. LOWI wijkt in grote mate af van CWI-advies vanwege extra informatie ten behoeve van feitenvaststelling. Ook in meer principiële zin wijkt LOWI af van CWI omdat LOWI meerdere klachtonderdelen kwalificeert als professioneel verschil van opvatting die thuishoren in het wetenschappelijk debat en niet in een klachtenprocedure.

[Advies 2024-10](#)

Klacht is niet met de vereiste zorgvuldigheid behandeld. Taak vertrouwenspersoon is onvoldoende gescheiden van taak KWI (CWI). Beginsel van hoor en wederhoor is ten onrechte niet toegepast. LOWI adviseert om onderzoek naar de klacht te heropenen en klachtenregeling te herzien.

[Advies 2024-08 en 2024-09](#)

Rapport in opdracht van commerciële partij is in overeenstemming met normen van wetenschappelijke integriteit. Klachtenprocedure is niet het juiste middel voor kritiek op wetenschappelijke kwaliteit. Geen zwaarwegende redenen om partijen gescheiden te horen. Partijen zijn ten onrechte niet in de gelegenheid gesteld om te reageren op het verslag van de hoorzitting waarbij zij afwezig waren.

[Advies 2024-07](#)

VU draagt geen academische verantwoordelijkheid voor het handelen van Betrokkene. De KNAW wel. Klacht is niet-ontvankelijk. (zie ook 2024-08 en -09)

[Advies 2024-06](#)

Deze casus lijkt hoofdzakelijk te draaien om een geschil tussen bestuurders van een bedrijf. Dit zou niet in termen van wetenschappelijke integriteit moeten worden beslecht. CWI's en LOWI zijn niet bevoegd om te oordelen over intellectueel eigendomsrecht.

[Advies 2024-05](#)

Co-PI is ten onrechte geschrapt van subsidieaanvraag. Geen plagiaat. LOWI kwalificeert de normschendingen als bedenkelijk gedrag voor alle beklaagden. Ook voor de UHD's die niet als betrokken partij in de LOWI-procedure wilden participeren.

[Advies 2024-04](#)

Publicatiebeperkingen die aan Verzoeker zijn opgelegd leiden niet tot het oordeel dat norm 58 van de gedragscode is geschonden (vertraag of belemmer het werk van andere onderzoekers niet op onbehoorlijke wijze). LOWI adviseert over hoe nu verder en over zorgplicht van de instelling.

[Advies 2024-03](#)

Voormalig copromotor klaagt dat buitenpromovendus in zijn proefschrift onder meer onvoldoende heeft verwezen naar herkomst van teksten en naar eerder gepubliceerd eigen werk. De klachten zijn ongegrond op één onderdeel na: in een proefschrift hoofdstuk ontbreekt een verwijzing. Deze gedraging is echter gering van gewicht en wordt geclassificeerd als onzorgvuldig (Gedragscode 2014).

[Advies 2024-02](#)

Uitleg NGWI 2018. Een klachtenprocedure is alleen van toepassing op onderzoek van studenten dat resulteert in (wetenschappelijke) publicaties, waarbij geldt dat een openbaar gemaakte (master)scriptie niet als een dergelijke publicatie wordt aangemerkt.

[Advies 2024-01](#)

Advocaat van klagers heeft de geheimhoudingsplicht doorbroken. In dit geval was het stopzetten van de klachtbehandeling niet proportioneel gezien de aard en geringe ernst van de doorbreking van de geheimhoudingsplicht.

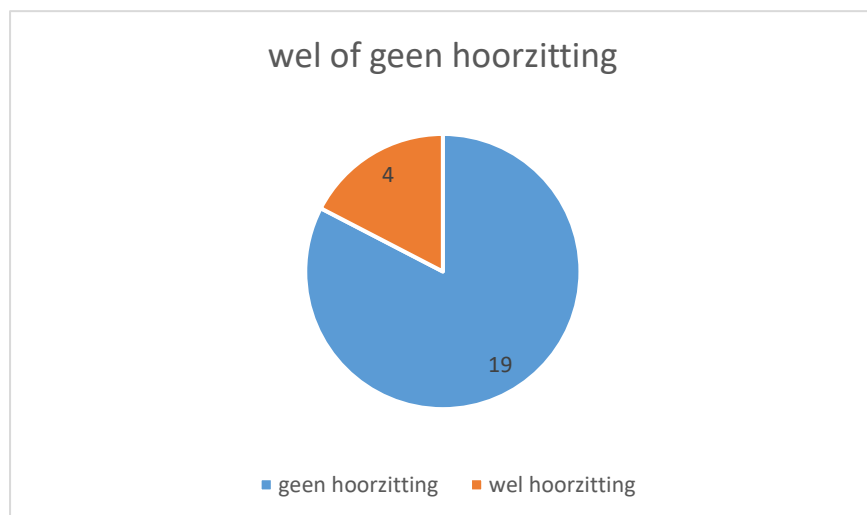
6. Cijfermatig overzicht advisering 2024

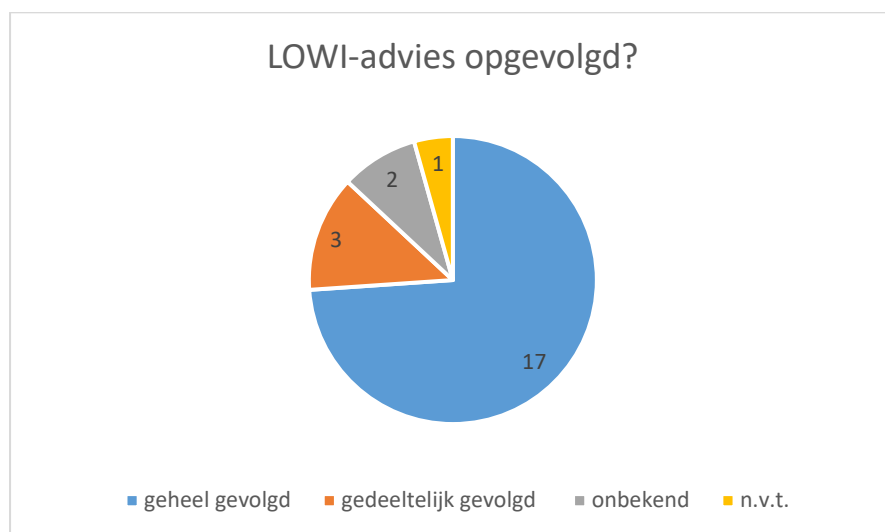
De 23 uitgebrachte adviezen in 2024 zijn uitgebracht naar aanleiding van twaalf adviesaanvragen die in 2023 waren ontvangen en elf adviesaanvragen die in 2024 zijn ontvangen. In totaal werden 15 adviesaanvragen ontvangen in 2024. Vier daarvan waren nog niet afgehandeld op 31 december 2024.

In 2024 heeft het LOWI 23 adviezen uitgebracht. In drie van deze zaken heeft het LOWI niet inhoudelijk geadviseerd¹. Van de 20 zaken waarin inhoudelijk is geadviseerd, is in 8 zaken sprake van een gegrondverklaring. Dit zijn relatief iets minder gegrondverklaringen ten opzichte van 2023 toen er 8 van de 16 inhoudelijk behandelde adviesverzoeken gegrond waren verklaard.

In 2024 zijn vaker hoorzittingen gehouden dan in 2023.

In 2024 zijn 17 LOWI-adviezen geheel opgevolgd en drie adviezen gedeeltelijk. In zaak 2024-18 is het verzoek niet-ontvankelijk verklaard en heeft het LOWI geen advies uitgebracht. Deze zaak staat als 'n.v.t.' opgenomen in bovenstaande figuur. Verder zijn er twee zaken waarin ondanks verschillende herinneringen aan het bestuur van de onderzoeksinstelling niet aan het LOWI is teruggekoppeld in hoeverre het LOWI-advies is opgevolgd. Dit betreft de zaken 2024-04 en 2024-11.

¹ 2024-18: verzoek is niet-ontvankelijk; 2024-01: advies is om onderzoek naar klacht voort te zetten ondanks schending geheimhoudingsplicht en 2024-21: advies om klacht niet-ontvankelijk te verklaren wegens schending van de geheimhoudingsplicht.

Doorlooptijden

bron: vecteezy.com

De gemiddelde doorlooptijd van adviesaanvragen in 2024 bedroeg 21 weken. Dit is vrijwel gelijk aan 2023.